

Науковий вісник Чернівецького університету імені Юрія Федьковича: Історія. – № 1. – 2019. – С. 11–26.
History Journal of Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. – № 1. – 2019. – pp. 11–26.
DOI <https://doi.org/10.31861/hj2019.49.11-26>
hj.chnu.edu.ua

УДК930(477.85)(092)

© Василь Ботушанський * (Чернівці)

РОКИ ТВОРЧОГО ЗРОСТАННЯ О.В. ДОБРЖАНСЬКОГО

У статті розкрито життєвий шлях та головні віхи наукової діяльності відомого українського історика, доктора історичних наук, професора, декана факультету історії, політології та міжнародних відносин Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича – Олександра Володимировича Добржанського.

Проаналізовано його науковий доробок, який нараховує понад 240 наукових статей та 9 монографій, які стосуються актуальних проблем української історії. А також наголошується, що О.В. Добржанський є знаним організатором історичної науки у західному регіоні України.

Ключові слова: Олександр Володимирович Добржанський, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, наукові публікації.

Vasyl Botushanskyi (Chernivtsi)

YEARS OF CREATIVE GROWTH OF O.V. DOBRZHANSKYI

Abstract. The life course and major milestones of the scientific activity of the famous Ukrainian historian, doctor of historical sciences, professor, dean of the faculty of history, political science and international relations of the Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University – Oleksandr Volodymyrovych Dobrzhanskyi are revealed in the article.

It is emphasized that under the influence of his father, Oleksandr chose to be a historian. Having a desire for historical and local lore, interest in historical studies, he entered postgraduate study (correspondence form of study), and since 1982 he went to work at Chernivtsi University as an assistant at the then Department of History of the Soviet Union and Ukrainian Soviet Socialist Republic of History Faculty. In 1986 he defended his PhD thesis (on the history of economic cooperation of the Soviet Ukraine with the Baltic republics), since 1990 – an associate professor, since 1993 – at the Department of History of Ukraine (created in 1990). Since 1999 – professor.

In 1999, O.V. Dobrzhanskyi published a monograph entitled “The National Movement of Bukovyna Ukrainians in the Second Half of the XIXth – Beginning of the XXth Century”, in which he thoroughly revealed the socio-economic, political, legal, national and religious status of Bukovyna Ukrainians, their cultural and educational level.

Important place in the historical studies of O.V. Dobrzhanskyi is occupied by the problem of the struggle of Ukrainians of Bukovyna, as well as of Galicia and Transcarpathia, and of the strengthening of their own state in the conditions of the First World War and the collapse of the Austro-Hungarian Empire.

The article analyzes the scientific achievements of O.V. Dobrzhanskyi, which has over 240 published scientific articles and 9 monographs on current issues of Ukrainian history. And it is also noted that O.V. Dobrzhanskyi is a well-known organizer of historical science in the western region of Ukraine.

Keywords: Oleksandr Volodymyrovych Dobrzhanskyi, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, scientific publications.

Добржанському Олександру Володимировичу – відомому українському історику, доктору історичних наук, професору, декану факультету історії, політології та міжнародних відносин Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича – 60 років.

Народився він 18 січня 1959 р. на Путильщині у с. Довгопілля над неугамовним Черемошем у родині вчителів. Зокрема, його батько Володимир Францович був знаним педагогом, громадським діячем, журналістом, краєзнавцем. У зв'язку з переїздом сім'ї на Кельменеччину навчався малий Сашко у Ленківецькій середній школі, а закінчив Кельменецьку СШ у 1976 р.

* д.і.н., професор, завідувач кафедри Історії України Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Doctor of History, Professor, Head of the Department of History of Ukraine, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University.

orcid.org/0000-0001-6049-0417

Мабуть, під впливом батька-історика (який, до речі, закінчив у 1956 р. істфак ЧДУ) Олександр теж наслідував його і у 1976 – 1981 рр. навчався на цьому ж факультеті, а по закінченні працював учителем історії Чернівецької СШ № 23 (нині гімназія № 5).

Маючи потяг до історико-краєзнавчої роботи, зацікавлення історичними дослідженнями, він вступив у аспірантуру (заочна форма навчання), а з 1982 р. перейшов на роботу в Чернівецький університет асистентом на тодішню кафедру історії СРСР і УРСР історичного факультету. В 1986 р. захистив кандидатську дисертацію (з історії економічного співробітництва УРСР з республіками Прибалтики), з 1990 р. – доцент, з 1993 р. – на кафедрі історії України (створена 1990 р.). Зарекомендував себе як ерудований, творчий, здібний викладач, методист, умілий, вдумливий вихователь студентської молоді. З 1999 р. – професор.

Саме на цій кафедрі молодий науковець взявся за глибоке наукове вивчення історії буковинського краю, зокрема суспільно-політичного, національно-культурного і церковно-релігійного життя українців на фоні становища українців усіх українських земель у другій половині XIX – на початку XX ст.¹

Отже, напрямків було чимало і кожен потребував нового методологічного підходу, об'єктивного вивчення джерел і доходження неупереджених висновків. Тим більше, що обставини кардинально змінилися, зникла «керівна і спрямовуюча», а заодно і «гальмуюча» сила, ніхто більше не стояв над головою і не вимагав «правильних» висновків. Були, звичайно, об'єктивні труднощі щодо освоєння численних джерел, які зберігалися не тільки у Чернівцях, але й у Києві, Львові, Москві, Відні, куди необхідно було їздити, був і мовний бар'єр (німецька, румунська мови). Але при бажанні працювати і рішучому налаштуванні на успіх перешкоди долалися, одна за одною з'явилися публікації як результат освоєння теми: про товариства «Руська бесіда», «Руська рада» як перші українські організації, що засвідчили початки українського національного відродження на Буковині, про ту гостру ідейну і політичну боротьбу, яка точилася у різних політичних таборах на Буковині в останні 25 років XIX – на початку XX ст., про створення і діяльність українських політичних партій та ін.²

О. Добржанський, досліджуючи досить складну тему, постійно пам'ятав, що початок її справді науковому дослідженню ще у кінці XIX ст. поклав відомий український вчений-філолог, професор Чернівецького університету, громадський і політичний діяч Степан Смаль-Стоцький. Тож ніби продовжуючи цю тему, О. Добржанський органічно включив у своє дослідження культурно-просвітницьку й організаторську діяльність С. Смаль-Стоцького як складову частину тогочасного українського національного руху на Буковині. Дослідник у ряді своїх публікацій вказує на величезну роль С. Смаль-Стоцького у піднесенні національного руху українців Буковини на новий, вищий рівень його розширення і зміцнення.

З 1992 р. О. Добржанський у новозаснованому «Буковинському журналі» розпочав друкувати результати своїх досліджень життя і діяльності С. Смаль-Стоцького на Буковині. Для багатьох це було справді новиною. Він домігся перевидання у журналі «Зелена Буковина». – 1996 – №3 – 1997 – №1. С. 19 – 153 головної історико-культурної праці вченого «Буковинська Русь» з докладною її характеристикою у супровідній статті «Степан Смаль-Стоцький і його «Буковинська Русь». Високо оцінює епістолярну спадщину Смаль-Стоцького для вивчення історії українського національного руху на Буковині.³

Вінцем цієї копійної роботи у справі вивчення діяльності С. Смаль-Стоцького і його впливу на все українське відродження на Буковині стало видання О. Добржанським разом з відомим київським істориком чл.-кор. В. Даниленком монографії «Академік Степан Смаль-Стоцький. Життя і діяльність»⁴. У тих її розділах, що присвячені «буковинському» періоду життя і діяльності С. Смаль-Стоцького, вперше дуже ґрунтовно і об'єктивно висвітлено його

великий внесок у піднесення національної свідомості буковинських українців, залучення їх до громадського, суспільно-політичного життя, щоб скористатися проголошеними в Габсбурзькій імперії конституційними правами. С. Смаль-Стоцького показано у цій книзі «в русі», він не був суто кабінетним ученим, а активно включався в усі актуальні тогочасні процеси: заснування у селах українських читалень, кооперативних спілок, виступи з яскравими популярними промовами на вічах, участь у виборчих кампаніях до сейму і парламенту, робота заступником крайового маршалка, а ще постійний відпір баламутному москвофільству.

На завершення автори цілком слушно стверджують, що «для С. Смаль-Стоцького ... ідеалом була вільна незалежна Україна ... Для нього ніколи не було сумнівів у майбутній єдності українських земель, подоланні принизливого становища бездержавності»⁵.

Але й після видання названої цінної праці О. Добржанський продовжує подальші дослідження доробку цього багатогранного діяча як ідеолога українського національного руху, його стосунки з Іваном Франком, внесок у розвиток української мови⁶.

У лютому 2009 р. у зв'язку з 150-річчям від дня народження С. Смаль-Стоцького О. Добржанський взяв участь у організації і проведенні у Чернівецькому університеті великої міжнародної наукової конференції «Постать Степана Смаль-Стоцького в національно-культурному житті Буковини кінця XIX – поч. XX ст. і сучасна рецепція його доби» та виступив з доповіддю «Смаль-Стоцький як політик». У ній він підкреслив найважливіші риси українського політика, від яких він ніколи не відступав: українська національна ідея; народництво; соборництво; просвітницька роль української інтелігенції; віра в конституційні методи розв'язання політичних проблем; непримиренність до москвофільства.

До кінця 90-х рр. XX ст. О. Добржанський мав на своєму рахунку уже десятки серйозних наукових розробок з обраної теми, що дало йому можливість підготувати і захистити у 1999 р. докторську дисертацію на тему «Національний рух українців Буковини другої половини XIX – початку XX ст.». Водночас було опубліковано й монографію з однойменною назвою, що стало новим значним успіхом науковця⁷.

У ній автор всебічно розкрив соціально-економічне, політико-правове, національно-релігійне становище буковинських українців, їх культурно-освітній рівень, підкреслюючи, що при кількісному їх переважанні в краї в силу різних обставин вони були у ряді життєвих показників упосліджені. А це породжувало невдоволення й опір, що й викликало певний рух, прагнення забезпечити собі кращі умови розвитку як етносу. Автор назвав це національним рухом, що зародився у кінці 50-х – на початку 60-х рр. XX ст. і набирав різних форм. Простежено виникнення, організаційне та ідейне зміцнення різних українських товариств, організацій, політичних партій, їхніх програм, єднання зі східноукраїнськими і галицькими однодумцями, непримиренну боротьбу з москвофільством – агентурою імперіалістичної Росії.

Об'єктивно показано роль православної церкви не тільки у релігійному, але й суспільному житті краю, спроби значної частини місцевого румунського духовенства використати її як знаряддя впливу на православне українське населення з метою його румунізації через т.зв. «волоську віру» і претензію на те, що ніби вся православна церква Буковини є «румунська».

У цій фундаментальній праці, написаній на широкому масиві історичних джерел, уперше в сучасній українській історіографії з наукових методологічних засад аргументовано дано всебічну характеристику і об'єктивну оцінку складних міжнаціональних відносин у краї, «дозрівання», становлення і розвиток української нації на цій частині української землі, її невід'ємне право на національне самовизначення і українську державність. Ця праця надійно може слугувати усім, хто цікавиться означеною проблематикою на Буковині і західноукраїнських землях, як своєрідний науковий тлумачний довідник, як путівник по звивистих міжнаціональних стежинах, зрештою, як добрий поради́ник. І не тільки може

служувати, але й фактично слугує. Про це свідчать посилання на неї різних авторів у сучасній 10-томній «Енциклопедії історії України», у багатьох інших наукових виданнях, у яких йдеться не тільки про національний рух українців, а взагалі про міжнаціональні відносини у краї окресленого періоду.

Нарешті, ця праця є цінною для освітян області, зокрема істориків. Вони мають можливість на належному рівні, з відповідних методологічних засад вести уроки з історії рідного краю («наш край тоді-то»), забезпечуючи високий рівень таких уроків якісним навчальним матеріалом.

Якщо говорити взагалі про підручники з історії України, то у науковця і педагога О. Добржанського про це є своя думка. Він вважає, що оскільки впродовж століть окремі українські землі розвивалися в неоднакових умовах (у т.ч. й Буковина), то кожна із них (зокрема й Буковина) стисла, але науково, об'єктивно повинна бути представлена у підручнику саме «своєю» історією, а не діяти за принципом: «щось туди ткнемо, лиш би було»⁸. У наш час українській історичній регіоналістиці конкретних наукових історичних знань уже не бракує, їх варто використовувати.

Обґрунтувавши у своїй монографії основні теоретичні положення і висновки стосовно українського національного руху на Буковині у зазначений період, О. Добржанський продовжував вивчати різні його напрямки, що мало своїм наслідком появу нових змістовних публікацій. Зокрема, він слушно підкреслює, що у розвитку цього руху вирішальне значення мала освічена, національно свідомо, цілеспрямована, віддана своєму народу українська еліта: Є. Пігуляк, О. Попович, М. Василько, Т. Галіп, Д. Лук'янович, І. Герасимович, І. Карбулицький, М. Кордуба, О. Маковей, М. Михалюк, В. Сімович, С. Смаль-Стоцький, Ю. Федькович, Ф. Филипович, С. Шпойнаровський, В. Яричевський, В. Ясинецький, І. Винницький та ін.⁹

Значну увагу приділяє О. Добржанський дослідженню політичної і громадської діяльності Миколи Василька – депутата крайового сейму і австрійського парламенту, одного з лідерів української народовської партії. Дослідник вважає його найвидатнішою політичною фігурою на початку ХХ ст. не тільки Буковини, але й західноукраїнських земель загалом, підкреслює його вплив на розвиток політичного життя в регіоні, на певні досягнення в національно-культурному, освітньому житті українців¹⁰. Підкреслює, що напередодні Першої світової війни політична боротьба на Буковині загострилася¹¹.

Оскільки український національний рух на Буковині розвивався в умовах австрійської державності, О. Добржанський прагне у своїх дослідженнях глибше вивчити систему австрійської влади в центрі і на місцях (цісар – уряд – парламент – крайове управління – крайовий сейм – сільська громада), щоб краще зрозуміти, які можливості були у буковинських українців для досягнення своїх вимог конституційним шляхом. Це відображено у низці публікацій вченого. Автор стверджує, що при всіх складностях для українців Буковини реалізувати для себе конституційні права, проголошені в Габсбурзькій імперії, все ж поступово вони усвідомлювали значення для громадянина конституції, виборів, необхідність брати участь у них, щоб поступово добиватися для себе змін¹².

Чільне місце у наукових дослідженнях О. Добржанського займають питання міжнаціональних відносин на Буковині – цьому багатонаціональному краю, де одночасно за австрійських часів проживали українці, румуни, євреї, німці, поляки, угорці, липовани, цигани, чехи та ін. У кожній етнічній групі проявлявся свій інтерес. Найбільш численними серед них були автохтони українці і румуни. Причому, якщо українці закономірно вважали територією свого споконвічного проживання переважно північно-західну частину свого краю, то румунські впливові кола, більшість румунського духовенства на підставі т.зв. «історичного» права (перебування всієї Буковини у ХV – ХVІІІ ст. у складі Молдавського князівства) намагалися довести, що вся Буковина – це суцільно «румунська земля»

і друкували на цю тему значну кількість публікацій, які «розминалися з правдою». О. Добржанський активно долучився до тих українських істориків, які на основі аналізу нових джерел неспростовно доводять автохтонність і закономірність формування тут української нації як складової українського народу¹³.

Серйозним гальмом у розвитку українського національного пуху на Буковині було москвофільство. Як і на інших західноукраїнських землях, вони затуманювали голови місцевим українцям, що «їх нема», що є тільки росіяни від Карпат до Тихого океану. Фактично москвофіли були пособниками імперіалістичної Росії у моральній підготовці буковинських українців до окупації їх агресивною Росією. О. Добржанський – послідовний критик антинаукових версій москвофілів у згаданій монографії і окремих статтях¹⁴.

З огляду на те, що на Буковині досить помітну частку населення становили євреї (12.9%, а у Чернівцях – 34,3%, 1910 р.)¹⁵, громада яких мала певні особливості свого національного, економічного і культурного розвитку, власне, свою історію, дослідник О. Добржанський присвятив кілька наукових розвідок питанням життя і побуту буковинського єврейства, разом з Марією Никирсою і Миколою Кушніром підготував збірник документів і матеріалів з життя і руху буковинських євреїв, подав супровідну статтю до нього¹⁶.

Хоч науковець вийшов на широкі простори регіональних і загальноукраїнських історичних досліджень, у нього не згасав інтерес до рідної малої вітчизни – історичної Хотинщини, Кельменеччини, де виріс, здобув середню освіту, звідки пішов «на університет», узяв висоти «кандидатські» і «докторські». Перші його публікації з історії Хотинщини з'явилися у кінці 90-х рр. ХХ – на початку ХХІ ст¹⁷.

Але вважав, що цього замало. Об'єднавши свої зусилля з доцентом О.М. Масаном і професором Ю.І. Макаром, вони втрьох підготували і у 2002 р. опублікували комплексну монографію «Хотинщина. Історичний нарис» обсягом 464 с.¹⁸ У ній науково і разом з тим дохідливо для широкого читача, ґрунтовно висвітлено всі історичні періоди цього колишнього північнобессарабського краю (нині 2790 кв. км) з переважаючим українським населенням у складі Чернівецької області України. Книга стала фактично надійною підручною літературою при проведенні уроків історії з місцевих тем, посібником для проведення різнопланової історико-краєзнавчої, екскурсійної роботи у цьому легендарному краї.

Йдучи далі шляхом активізації історичних досліджень не тільки в Хотинщині, а й на інших територіях колишньої Північної Бессарабії (нині Республіка Молдова), де проживали і проживає тепер значна кількість українців (на жаль, називають себе «руські»), О. Добржанський пропонує аспірантам для досліджень теми з бессарабської проблеми. Уже є результати: дві кандидатські дисертації захищено (І.В. Зибачинський, 2005 р., Т.С. Богачик, 2009 р., Т. Дубіцька – завершує).

Важливе місце в історичних дослідженнях О.В. Добржанського займає проблема боротьби українців Буковини, як також Галичини і Закарпаття, й зміцнення власної держави в умовах Першої світової війни і розпаду Австро-Угорської імперії. Ця тематика набула особливої актуальності у наш час, коли Україні знову загрожує імперіалістична Росія ліквідацією нашої держави.

Ця тематика відображена у багатьох його статтях, розділах книг, матеріалах конференцій, а останнім часом – навіть у енциклопедії ЗУНР. Причому автор висвітлює події не лише власне на Буковині, а й участь буковинців у захисті української державності в Галичині (ЗУНР) і на Великій Україні (УНР)¹⁹.

Щоб підкріпити достовірність наукових висновків, а головне-розширити джерельну базу для наступних дослідників цієї великої проблеми, О. Добржанський разом з колегою В. Стариком до 90-річчя Буковинського народного віча видали надзвичайно цінне зібрання документів і матеріалів у двох книгах. Перша книга «Бажаємо до України! Змагання за

українську державність на Буковині у спогадах очевидців (1914 – 1921 рр.» видана у 2008 р. обсягом 1168 с., а друга «Змагання за українську державність на Буковині (1914 – 1921 рр.). Документи і матеріали» видана у 2009 р. обсягом 512 с. На сьогодні це найбільш повне документальне видання, яке відкриває додаткові можливості подальшого поглибленого вивчення боротьби буковинських українців, яку вони вели 100 років тому за українську державність²⁰.

О. Добржанський взяв участь у написанні окремих комплексних монографій з історії Буковини, Чернівців, історії державного будівництва на території краю та ін. Оскільки він займався відповідними питаннями у широкому плані, то у колективні монографії подавав уже розроблені матеріали, але у більш стислому, концентрованому вигляді і як глибоко продумані висновки²¹.

Як добрий знавець історії Буковини, західноукраїнських земель загалом, О. Добржанський час від часу вдається і до історіографічних розвідок. Йому є що сказати, порадити колегам по перу, бо бачить він і наші успіхи, але знає і проблеми, зокрема необхідність поживлення досліджень з ряду напрямів історичного минулого Буковини, особливо середньовічної історії, культурних зв'язків з Європою²².

Високо оцінює О. Добржанський і доробок у сфері історичної науки окремих істориків, зокрема Любомира Винара – дослідника історичної спадщини М. Грушевського, багаторічного головного редактора журналу «Український історик»²³; Олександра Оглоблина з його концепцією історії України²⁴; Мирона Кордуби – дослідника середньовічної історії України²⁵; а також Юрія Федьковича як зачинателя українського національного відродження на Буковині²⁶; Омеляна Поповича як політика і просвітителя²⁷; Василя Сімовича як організатора студентського руху²⁸.

Не обходить увагою О. Добржанський і наукову творчість своїх колег по «історичному цеху», істориків-чернівчан, зокрема тих, яким виповнюється якась «кругла дата». Зрозуміло, що «коли приходить ювілей, на ювіляра ллють елей», але О. Добржанський, як правило, у своїх статтях про колег і про їхній науковий доробок висловлює ту оцінку, якої вони заслуговують. У цьому можна переконатися, ознайомившись з його статтями, написаними до 80-річчя від дня народження професора П.В. Михайлини²⁹, до 70-річчя проф. Ю.І. Макара³⁰, до 70-річчя і 80-річчя від дня народження проф. В.М. Ботушанського³¹, до 80-річчя від дня народження проф. П.П. Брицького³².

Як завідувачу кафедри історії України О. Добржанському доводиться кожні 5 років робити звіти про наукову діяльність «своїєї» кафедри, які носять до певної міри історіографічний характер і друкуються у кафедральному збірнику. Це спонукає викладачів кафедри до більш інтенсивної роботи. Ним (у співавторстві) опубліковано кілька таких звітів історіографічного характеру³³.

В останні роки науковець виходить на ширші всеукраїнські наукові простори, включається в обговорення актуальних внутрішніх проблем, питань зовнішньоекономічної співпраці, євроінтеграції, друкуються як у Чернівцях, так і у багатьох інших містах України (Київ, Львів, Івано-Франківськ, Вінниця, Одеса, Луцьк, Запоріжжя, Тернопіль, Кам'янець-Подільський, Хотин та ін.), а також за кордоном (Сучава, Клузь-Напока, Сейни, Жешов, Кельн, Відень та ін.)³⁴.

Всього ним опубліковано понад 240 наукових статей, 9 монографій, кілька – в роботі.

О. Добржанський є знаним організатором історичної науки у західному регіоні країни, у проведенні багатьох наукових форумів, зокрема Буковинських міжнародних історико-краєзнавчих конференцій (уже проведено 11). Він є редактором, членом редколегій кількох збірників наукових праць.

О.В. Добржанський – активний учасник підготовки науково-педагогічних кадрів. З 2003 року він очолює в Чернівецькому університеті спеціалізовану вчену раду із захисту

докторських і кандидатських дисертацій з історії України і Всесвітньої історії. Під його особистим керівництвом захищено понад 30 докторських і кандидатських дисертацій. Готує, звичайно, і випускників-магістрів.

З 2003 р. О.В. Добржанський – декан факультету історичного, нині факультету історії, політології та міжнародних відносин. За роки його керівництва факультет продовжував розвиватися, поповнюватися молодими кадрами, зміцнюватися, оновлюватися матеріально, підвищувався науковий, методичний і практичний рівень підготовки спеціалістів.

При значній зайнятості не цурається він і громадської роботи, зокрема як голова обласної організації Національної спілки краєзнавців України.

Плідна багатогранна діяльність О.В. Добржанського гідно пошанована на різних рівнях. За наукову і педагогічну діяльність йому присвоєно звання «Заслужений діяч науки і техніки України» (2008), відзначено нагрудним знаком «Відмінник освіти України» і знаком «Петро Могила», багатьма грамотами університету, місцевих органів влади і громадських організацій. Він є лауреатом премії Президії НАН України ім. М. Грушевського та премії ім. Ю. Федьковича Чернівецької міськради.

Його добрі справи науковця і педагога продовжують кандидати наук, доценти син Сергій і дочка Оксана.

Наш ювіляр до відповідального рубежу у своєму житті – 60-річчя підійшов на злеті своїх творчих сил і можливостей, які готовий і далі здійснювати.

¹ В.М. Ботушанський, О.В. Добржанський, *Факультет історії, політології та міжнародних відносин Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича (1940 – 2011 рр.)* [Faculty of History, Political Science and International Relations of Yurii Fedkovych Chernivtsi National University (1940 – 2011)], Чернівці, Наші книги, 2012, с. 166-170.

² О. Добржанський, В. Філіпчук, *Руска Рада – перше українське політичне товариство на Буковині* [Ruska Council – the First Ukrainian Political Society in Bukovyna], in «Вісник Центру Буковиназнавства. Серія історична», Чернівці, ЧДУ, 1993, вип. 1, с. 107-116; О. Добржанський, *Українські народовські партії на Буковині у 1905 – 1914 рр.* [Ukrainian People's Parties in Bukovyna in 1905 – 1914], in «Вісник Центру Буковиназнавства. Серія історична», Чернівці, 1993, вип. 1, с. 130-143; О. Добржанський, *Реальна політика* [Real Politics], in «Буковинський журнал», 1993, ч. 3-4, с. 115-136; О. Добржанський, *Культурно-освітня робота українських товариств на Буковині у II пол. XIX – на поч. XX ст.* [Cultural and Educational Work of Ukrainian Societies in Bukovyna in the II Half of XIX – at the Beginning of XX Century], in «Питання історії нового та новітнього часу: 36. наук. Статей», Чернівці, 1994, вип. 3, с. 25-34; В. Даниленко, О. Добржанський, *Протистояння* [Opposition], in «Буковинський журнал», 1994, ч. 3-4, с. 108-123; О. Добржанський, *«Союз Січей» на Буковині у 1905 – 1914 рр.* [«Union of Sichs» in Bukovyna in 1905 – 1914], in «Завальська Січ» – початок масового руху національно-патріотичних сил за відродження української державності», Снятин, 1995, с. 56-65; О. Добржанський, *Ідейна спрямованість національного руху українців Буковини на початку XX ст.* [The Ideological Orientation of the National Movement of Bukovyna Ukrainians at the Beginning of XX Century], in «Наукові записки з української історії Переяслав-Хмельницького педагогічного інституту ім. Г. Сковороди», Київ – Переяслав-Хмельницький, 1996, вип. 3, с. 3-8; О. Добржанський, *Ідейна боротьба в українському русі на Буковині (90-ті рр. XIX ст.)* [The Ideological Struggle in the Ukrainian Movement in Bukovyna (90-ies of XIX Century)], in «Питання історії України. 36. наук. статей», Чернівці, 1998, т. 2, с. 213-236.

³ О. Добржанський, *Степан Смаль-Стоцький* [Stepan Smal-Stotskyi], in «Буковинський журнал», 1992, № 4-5, с. 154-159; О. Добржанський, *Епістолярна спадщина С. Смаль-Стоцького як джерело з історії громадського життя на Буковині 80-х – 90-х років XIX ст.* [The Epistolary Heritage of S. Smal-Stotskyi as a Source From the History of Public Life in Bukovyna in 1980s and 1990s Centuries], in «3 історичного минулого Буковини: 36. наук. статей», Чернівці, 1996, с. 148-160.

⁴ В. Даниленко, О. Добржанський, *Академік Степан Смаль-Стоцький. Життя і діяльність* [Academician Stepan Smal-Stotskyi. Life and Activities], Київ-Чернівці, Інститут історії України НАН України, 1996, 232 с.

⁵ В. Даниленко, О. Добржанський, *Академік Степан Смаль-Стоцький. Життя і діяльність*, с. 177.

⁶ О. Добржанський, *Степан Смаль-Стоцький – ідеолог українського національного руху на Буковині* [Stepan Smal-Stotskyi – an Ideologist of the Ukrainian National Movement in Bukovyna], in «Микола Плав'юк: Україна – життя моє, а долю іншу він обрав – душі неспокій. На пошану Миколи Плав'юка», Київ, Вид-во ім.

Олени Теліги, 2002, т. 3, с. 213-220; О. Добржанський, *Деякі аспекти взаємин І. Франка з Смаль-Стоцьким* [Some Aspects of I. Franko's Relationships with Smal-Stotskyi], in «Питання історії України. Зб. наук. статей», Чернівці, Зелена Буковина, 2006, т. 9, с. 89-94; О. Добржанський, *Іван Франко та Степан Смаль-Стоцький: Наукова співпраця та особисті взаємини* [Ivan Franko and Stepan Smal-Stotskyi: Scientific Cooperation and Personal Relationships], in «Іван Франко і Буковина. Матеріали міжнародної наукової конференції. Чернівці, 22 вересня 2006 р.», Чернівці, Прут, 2006, с. 9-19; О. Добржанський, *Буковинець Степан Смаль-Стоцький – творець термінології української мови (до 150-річчя від дня народження)* [Bukovynian Stepan Smal-Stotskyi – Creator of Ukrainian Language Terminology (to the 150th Anniversary of His Birthday)], «Українознавство, 2009. Календар-щорічник», Київ, ППЦ Київського ун-ту, 2008, с. 210-215; О. Добржанський, *Ідеолог національних прагнень українців Буковини* [Ideologist of National Aspirations of Bukovyna Ukrainians], in «Питання історії України. Зб. наук. праць», Чернівці, Технодрук, 2009, т. 12, с. 145-150; О. Добржанський, *Степан Смаль-Стоцький як політик* [Stepan Smal-Stotskyi as a Politician], in «Постать Степана Смаль-Стоцького в національно-культурному житті Буковини кінця XIX – поч. XX ст. і сучасна рецензія його доби. До 150-річчя від дня народження видатного українського філолога, культурного і громадського діяча. 19-21 лютого 2009 р.», Чернівці. Тези доповідей», Чернівці, Місто, 2009, с. 11-12.

⁷ О. Добржанський, *Національний рух українців Буковини другої половини XIX – початку XX ст.* [National Movement of Ukrainians in Bukovyna in the Second Half of the XIXth – the Beginning of the XXth Centuries], Чернівці, Золоті литаври, 1999, 574 с.

⁸ *Буковина в історії України* [Bukovyna in the History of Ukraine], in «Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: Історичні науки», Кам'янець-Подільський, Оіюм, 2001, с. 459-474.

⁹ О. Добржанський, *Формування української національної еліти на Буковині в др. пол. XIX – на поч. XX ст.* [Formation of the Ukrainian National Elite in Bukovyna in the Second Half of XIX – at the Beginning of XX Century], in «Питання історії України. Зб. наук. праць кафедри історії України Чернівецького нац. ун-ту ім. Ю. Федьковича», Чернівці, Технодрук, 2013, т. 16, с. 115-119.

¹⁰ О. Добржанський, *Початок політичної кар'єри М. Василька* [The Beginning of M. Vasylo's Political Career], in «Питання історії України. Зб. наук. статей», Чернівці, Золоті литаври, 2000, т. 4, с. 298-306; О. Добржанський, *Політична діяльність М. Василька в 1902 – 1914 рр.* [Political Activity of M. Vasylo in 1902 – 1914], in «Питання історії України. Зб. наук. статей. На пошану проф. П. Михайлини», Чернівці, Зелена Буковина, 2003, т. 6, с. 251-256; О. Добржанський, *Буковинський провідник української справи (до 135-річчя від дня народження Миколи Василька)* [Bukovynian Leader of the Ukrainian Cause (to 135th Anniversary of Mykola Vasylo's Birthday)], in «Українознавство, 2003. Календар-щорічник», Київ, Поліграфкнига, 2002, с. 197-198; О. Добржанський, *Микола Василько – політичний діяч і дипломат* [Mykola Vasylo – Politician and Diplomat], in «Буковинський журнал», 2001, ч. 3-4, с. 187-203.

¹¹ О. Добржанський, *Політична боротьба на Буковині напередодні Першої світової війни на сторінках української періодики* [Political Struggle in Bukovyna on the Eve of the World War I on the Pages of Ukrainian Periodicals], in «Буковинський історико-етнографічний вісник», Чернівці, Місто, 2000, с. 64-66.

¹² О. Добржанський, *«Вільнодумний союз» у Буковинському ландтазі 1903 – 1905 рр.* [«Free-Thinking Union» in the Bukovyna Landtag in 1903 – 1905], in «Питання нової та новітньої історії країн Європи і Північної Америки», Чернівці, 1993, вип. II, ч. I, с. 65-76; О. Добржанський, *Буковинська крайова влада і українці в другій половині XIX – на початку XX ст.* [Bukovynian Regional Authorities and Ukrainians in the Second Half of the XIX – the Beginning of XX Centuries], in «Наукові записки Інституту політичних і етнополітичних досліджень НАН України. Серія «Політологія і етнологія», Київ, 2002, с. 51-61; О. Добржанський, *Буковина в австрійський та австро-угорський період: загальні тенденції розвитку* [Bukovyna in the Austrian and Austro-Hungarian Period: General Trends of Development], in «Культури та релігії в історичній Буковині: Ретроспектива та перспектива розвитку», Cluj-Napoca: Presa un-ră Clujeană, 2011, р. 43-53; О. Добржанський, *Зародження та розвиток парламентаризму на Буковині (1848 – 1918 рр.)* [The Birth and Development of Parliamentarism in Bukovyna (1848 – 1918)], in «Український парламентаризм: проблеми історії та сучасної політичної практики (до 145-річчя від дня народження Михайла Грушевського). Наукова конференція 29 вересня 2011 р.», Київ, Український інститут національної пам'яті, 2012, с. 313-324; О. Добржанський, *Від Є. Гакмана до М. Василька. Крайові депутати від Буковини в австрійській Державній раді (1861 – 1918 рр.)* [From E. Hakman to M. Vasylo. Regional Bukovynian deputies in the Austrian State Council (1861 – 1918)], in «Україні XX ст.: культура, ідеологія, політика. Зб. статей», вип. 15, у 2-х ч., ч. 1, Київ, Інститут історії України НАН України, 2009, с. 57-66; О. Добржанський, *Українські депутати від Буковини у вищих представницьких органах влади Австрії (Австро-Угорщини) в 1848 – 1918 роках* [Ukrainian Deputies From Bukovyna to the Highest Representative Bodies of Power of Austria (Austria-Hungary) in 1848 – 1918], in «Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність», вип. 21: Scripta manet. Ювілейний збірник на пошану Богдана Якимовича, Львів, 2012, с. 300-307; О. Добржанський, *Система органів влади Буковини у складі Австрійської (Австро-Угорської) монархії* [The System of Authorities of Bukovyna Within the Austrian (Austro-Hungarian) Monarchy], in «Історія

розвитку органів влади на території Чернівецької області: монографія», Чернівці, Букрек, 2014, с. 189-243; О. Добржанський, *Хотинщина під владою Османської та Російської імперій в 1713 – 1918 pp.* [Khotyn Region Under the Rule of the Ottoman and Russian Empires in 1713 – 1918], in «Історія розвитку органів влади на території Чернівецької області», Чернівці, Букрек, 2014, с. 336-349.

¹³ О. Добржанський, *До питання про облік чисельності українського і румунського населення Буковини (1775 – 1918 pp.)* [To the Issue of Accounting of the Ukrainian and Romanian Population of Bukovyna (1775 – 1918)], in «Питання історії України: Зб. наук. статей», Чернівці, 1997, вип. 1, с. 65-77; О. Добржанський, *Національні відносини на Буковині (60-ті pp. XIX – початок XX ст.)* [National Relations in Bukovyna (60's of XIX – Beginning of XX Century)], in «II міжнародний науковий конгрес українських істориків. Українська історична наука на сучасному етапі розвитку. Кам'янець-Подільський, 17-18 вересня 2003», Кам'янець-Подільський, Київ, Нью-Йорк, Острог, Вид-во На УОА, 2007, т. 3, с. 137-140; О. Добржанський, *Національні товариства – консолідуюча сила українського руху на Буковині другої половини XIX – початку XX ст.* [National Societies – Consolidating Power of the Ukrainian Movement in Bukovyna in the Second Half of the XIXth – the Beginning of XXth Centuries], in «VII Буковинська міжнародна історико-краєзнавча конференція, присвячена 140-річчю заснування першого українського культурно-освітнього товариства на Буковині «Руська бесіда». Чернівці, 27-28 листопада 2009 р. Тези», Чернівці, ЧНУ, 2009, с. 29-31; О. Добржанський, С. Добржанський, *«Руська бесіда» – арена румунсько-українського протистояння та спроби налагодження діалогу в другій половині 90-х pp. XIX ст.* [«The Ruska Besida» – an Arena of Romanian-Ukrainian Confrontation and Attempts to Establish Dialogue in the Second Half of the 90s XIX Centuries], «Питання історії України: Зб. наук. праць кафедри історії України Чернівецького нац. ун-ту ім. Ю. Федьковича», Чернівці, 2012, т. 15, с. 87-91; О. Добржанський, *Чисельність українського і румунського населення Буковини за статистикою XIX – початку XX ст.* [Number of Ukrainian and Romanian Population of Bukovyna According to Statistics of XIX – Beginning of XX Century], in «Український історичний журнал», 1998, № 6, с. 37-46.

¹⁴ О. Добржанський, *Російське консульство у Чернівцях і український національний рух на Буковині у другій половині XIX – на початку XX ст.* [The Russian Consulate in Chernivtsi and the Ukrainian National Movement in Bukovyna in the Second Half of the XIXth – the Beginning of the XXth Centuries], in «Питання історії України: Зб. наук. статей», Чернівці, Золоті литаври, 2002, т. 5, с. 130-137; О. Добржанський, *Західноукраїнські землі в зовнішньополітичних планах панславистських організацій Росії на початку XX ст.* [Ukrainian Western Lands in Foreign Policy Plans of Pan-Slavic Organizations of Russia at the Beginning of XX Century], in «Україна-Європа-Світ: історико-політичні та гуманітарні аспекти розвитку: Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини», Тернопіль, Вид-во ТНТУ ім. В. Гнатюка, 2011, вип. 5, у 2 ч, ч. 2, с. 76-81.

¹⁵ Г. Скорейко, *Населення Буковини за австрійськими урядовими переписами другої половини XIX – поч. XX ст.: історико-демографічний нарис* [Population of Bukovyna According to the Austrian Government Censuses of the Second Half of XIX – Beginning of XX Century: Historical and Demographic Essay], Чернівці, Прут, 2002, с. 303, 305.

¹⁶ О. Добржанський, *Єврейські общества на Буковині во второй половине XIX – первой половине XX в.* [Jewish Societies in Bukovyna in the Second Half of the XIXth – the First Half of the XXth Century], in «Десятая ежегодная международная конференция по иудаике. Секция: Региональные исследования. История еврейских общин. Тезисы», Москва, 2003, с. 5; О. Добржанський, М. Кушнір, М. Никирса, *Єврейське населення та розвиток єврейського національного руху на Буковині в останній чверті XVIII – на поч. XX ст.: Зб. док. і матеріалів* [The Jewish Population and the Development of the Jewish National Movement in Bukovyna at the Last Quarter of XVIII – the Beginning of XX Century: Coll. of Dock. and Materials], Чернівці, Наші книги, 2007, 464 с.; О. Добржанський, М. Никирса, *Ще один документ про виселення етнічних груп з Буковини* [Another Document on the Eviction of Ethnic Groups from Bukovyna], in «Питання історії України. Зб. наук. статей», Чернівці, Зелена Буковина, 2006, т. 9, с. 233-234.

¹⁷ О. Добржанський, *Суспільно-політичне життя Хотинщини в XIX – на початку XX ст.* [The Socio-Political Life of Khotyn Region in the XIXth – at the Beginning of XXth Centuries], in «Хотину – 1000 років. Матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої 1000-літтю Хотина», Чернівці, Прут, 2000, с. 83-88; О. Добржанський, *Проблеми дослідження історії Хотинського повстання 1919 р.* [Problems of Research of the History of Khotyn Uprising in 1919], in «Питання історії України: Зб. наук. статей», Чернівці, Золоті литаври, 1999, т. 3, с. 384-390; О. Добржанський, *Хотинське повстання. Проблеми дослідження* [Khotyn Uprising. Research Problems], in «Четвертий міжнародний конгрес україністів. Одеса, 26-29 серпня 1999. Доповіді та повідомлення. Історія. Ч. 2: XX століття», Одеса-Київ-Львів, 1999, с. 299; О. Добржанський, В. Ботушанський, *Європейські етноси і формування національного складу населення Хотинщини* [European Ethnic Groups and Formation of National Composition of Khotyn Region Population], in «Роль націй і народів у формуванні історико-культурної спадщини Хотинщини. Матеріали міжнародної наукової конференції», Чернівці, Прут, 2003, с. 47-52.

¹⁸ О. Добржанський, Ю. Макар, О. Масан, Хотинщина. *Історичний нарис* [Khotyn Region. Historical Essay], Чернівці, Молодий буковинець, 2002, 464 с.

¹⁹ П. Брицький, О. Добржанський, *Буковинці на дипломатичній службі УНР та ЗУНР* [Bukovinians at the Diplomatic Service of UPR WUPR], Чернівці, Золоті литаври, 2001, 241 с.; П. Брицький, О. Добржанський, Є. Юрійчук, *Буковинці у боротьбі за українську державність* [Bukovinians in the Struggle for Ukrainian Statehood], Чернівці, Золоті литаври, 2007, 483 с.; О. Добржанський, *Листопад 1918 р. на Буковині. Ще раз про втрачені можливості* [November 1918 in Bukovyna. Once Again about Lost Opportunities], in «Питання історії України: Зб. наук. праць», Чернівці, Технодрук, 2008, т. 11, с. 64-71; О. Добржанський, *Розвал Австро-Угорщини і проблема державної приналежності українців Буковини* [The Collapse of Austria-Hungary and the Problem of Nationality of Ukrainians of Bukovyna], in «Перша світова війна та проблеми державотворення у Центрально-Східній Європі (до 90-річчя закінчення Першої світової війни). Матеріали міжнародної конференції (Чернівці, 28-29 жовтня, 2008), Чернівці, ЧНУ, 2009, с. 187-189; О. Добржанський, *Соборницькі прагнення українців Буковини восени 1918 р.* [The Unity Aspirations of Ukrainians of Bukovyna in the Autumn of 1918], in «Український історичний журнал», 2009, № 1, с. 28-38; О. Добржанський, *Соборницькі прагнення українців Буковини восени 1918 р.* [The Unity Aspirations of Ukrainians of Bukovyna in the Autumn of 1918], in «Соборність як чинник українського державотворення (До 90-річчя Акту Злуку). Всеукраїнська наукова конференція. Київ, 21 січня 2009 р.», Київ, 2009, с. 33-53; *Покуття: історико-етнографічний нарис* [Pokuttia: Historical and Ethnographic Essay], Львів, Манускрипт, 2010, 455 с.; О. Добржанський, *Буковинська складова Західноукраїнської Народної Республіки* [Bukovinian Constituent of the Western Ukrainian People's Republic], in «Науковий вісник Чернівецького університету: Зб. наук. праць. Історія. Політика. Міжнародні відносини», Чернівці, ЧНУ, 2014, Вип. 702-703, с. 41-46; О. Добржанський, *Деякі аспекти повсякденного життя українців Буковини в умовах Першої світової війни* [Some Aspects of Everyday Life of Bukovyna Ukrainians in the World War I], in «Питання історії України: Зб. наук. праць кафедри історії України Чернівецького нац. ун-ту ім. Ю. Федьковича», Чернівці, Технодрук, 2014, т. 17, с. 167-172; *ЗУНР. 1918 – 1923. Ілюстрована історія* [WUPR. 1918 – 1923. Illustrated History], Львів-Івано-Франківськ, Манускрипт, 2008, 524 с.; О. Добржанський, *Українська влада на Буковині в 1918 р.: становлення, функціонування, причини поразки* [The Ukrainian Authorities in Bukovyna in 1918: Formation, Functioning, Causes of Defeat], «Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету», Запоріжжя, Просвіта, 2008, вип. XXIV, с. 157-165; О. Добржанський, *Українське національне движіння в Буковині в роки Першої світової війни* [Ukrainian National Movement in Bukovyna During the World War I], in «Народи Габсбургської монархії в 1914 – 1920 гг.: от национальных движений к созданию национальных государств», Москва, Квадрига, 2012, т. 1, с. 267-280; О. Добржанський, *Сторічний ювілей Української революції і української влади на Буковині* [Centenary of the Ukrainian Revolution and the Ukrainian Authorities in Bukovyna], in «XI Буковинська міжнародна історико-краєзнавча конференція, присвячена 100-річчю Української національної революції. Тези доповідей. Чернівці, 20-21 жовтня 2017 р.», Чернівці, Технодрук, 2017, с. 8-10.

²⁰ О. Добржанський, В. Старик, *Бажаємо до України! Змагання за українську державність на Буковині у спогадах очевидців (1914 – 1921 рр.)* [We Wish to Ukraine! Competition for the Ukrainian Statehood in Bukovyna in the Recollections of Eyewitnesses (1914 - 1921)], Одеса, Маяк, 2008, 1168 с.; О. Добржанський, В. Старик, *Змагання за українську державність на Буковині (1914 – 1921 рр.). Документи і матеріали* [Competition for the Ukrainian Statehood in Bukovyna (1914 – 1921). Documents and Materials], Чернівці, Чернівецька обласна друкарня, 2009, 512 с.

²¹ *Буковина: історичний нарис* [Bukovyna: a Historical Essay], Чернівці, Зелена Буковина, 1998, с. 69-74; 166-198; Чернівці: *Історія і сучасність (Ювілейне видання до 600-річчя першої писемної згадки про місто)* [Chernivtsi: History and Modernity (Jubilee Edition of the 600th Anniversary of the First Written Mention of the City)], Чернівці, Зелена Буковина, 2009, с. 155-162.

²² О. Добржанський, *Сучасна історія українського національного руху на західноукраїнських землях другої половини XIX – початку XX ст.* [The Modern History of the Ukrainian National Movement in the Western Lands of the Second Half of the XIXth – the Beginning of XXth Centuries], in «Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: історичні науки», Кам'янець-Подільський, Оіюм, 2001, с. 352-356; О. Добржанський, *Буковинознавчі дослідження в Україні 1991 – 2000* [Bukovynoscience Studies in Ukraine 1991 – 2000], in «Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка», Київ, ВПЦ «Київський університет», 2002, вип. 63. Серія історія, с. 18-19; О. Добржанський, *Історія України кінця XVII – поч. XX ст. на сторінках «Українського історика»* [History of Ukraine at the End of XVII – the Beginning of XX Century on the Pages of «Ukrainian Historian»], in «Науковий вісник Чернівецького університету. Зб. наук. праць. – Вип. 173-174. Історія. Політичні науки. Міжнародні відносини», Чернівці, Рута, 2003, с. 30-39; О. Добржанський, *Українська історіографія кінця XX – початку XXI ст. про міжетнічні взаємини на Буковині* [Ukrainian Historiography of the End of XX – the Beginning of XXI Centuries about Interethnic Relations in Bukovyna], in «Bukowina traducje i wspolczoność», Pila-Czerniowce-Suczawa, 2006, с. 103-113; О. Добржанський, *Наукові дослідження на факультеті історії, політології та міжнародних відносин*

Чернівецького національного університету [Scientific Researches at the Faculty of History, Political Science and International Relations of Chernivtsi National University], in «Науковий вісник Чернівецького університету. Історія. Політичні науки. Міжнародні відносини», Чернівці, Рута, 2008, вип. 376-377, с. 26-30; О. Добржанський, *Буковина та Хотинщина в історичних дослідженнях за 20 років незалежності України* [Bukovyna and Khotyn Region in Historical Researches Over 20 years of Ukraine's Independence], in «Науковий вісник Чернівецького університету. Історія. Політичні науки. Міжнародні відносини. Зб. наук. праць», Чернівці, Чернівецький нац. ун-т, 2011, вип. 583-584, с. 85-90.

²³ Подвижник української історичної думки [An Ascetic of Ukrainian Historical Thought], Чернівці, Золоті литаври, 1999, с. 51-58.

²⁴ О. Добржанський, *Олександр Оглобин про концепцію історії України кінця XVIII – початку XX ст.* [Olexandr Oglobyn About the Concept of History of Ukraine of the End of XVIII – the Beginning of XX Centuries], in «Наукові записки Університету «Острозька Академія»: Історичні науки», Острог, Університет «Острозька Академія», 2000, с. 316-322.

²⁵ О. Добржанський, *Північносередньовічна історія України у дослідженнях Мирона Кордуби* [The Northern Medieval History of Ukraine in Myron Korduba's Studies], in «Середньовічна Європа: погляд з кінця XX ст. Матеріали міжнародної наукової конференції / Чернівецький державний університет ім. Ю. Федьковича. Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича» Чернівці, Золоті литаври, 2000, с. 177-180.

²⁶ О. Добржанський, *Юрій Федькович і початки українського національного відродження на Буковині* [Yurii Fedkovych and the Beginnings of Ukrainian National Revival in Bukovyna], in «Матеріали II Міжнародного наукового семінару «Кайндлівські читання» 28-29 травня 2005 р.», Чернівці, Прут, 2005, с. 30-35.

²⁷ О. Добржанський, *Омельян Попович як політик (До 150-річчя від дня народження)* [Omelian Popovych as a Politician (To the 150th Birthday)], in «На перехрестях світової науки. Матеріали III міжнародної наукової конференції «Вікно в Європейську науку, присвячена 140-річчю від дня народження Раймунда Фрідріха Кайндля, 20-21 травня 2006 р., м. Чернівці», Чернівці, Прут, 2006, с. 203-206.

²⁸ О. Добржанський, *Василь Сімович і розвиток студентського руху на Буковині на початку XX ст.* [Vasyl Simovych and the Development of the Student Movement in Bukovyna at the Beginning of XX Century], in «Покликання служити науці і людям. Наук. зб. на пошану професора Георгія Кожолянка», Чернівці, Наші книги, 2008, с. 119-124.

²⁹ В. Ботушанський, О. Добржанський, Ю. Макар, *Павло Михайлина – дослідник героїчної доби історії України* [Pavlo Mykhailyna – a Researcher of the Heroic Era of the History of Ukraine], in «Питання історії України. Зб. наук. статей. На пошану професора павла Михайлини», Чернівці, Зелена Буковина, 2003, т. 6, с. 11-18.

³⁰ О. Добржанський, Т. Марусик, В. Струтинський, *Життя і праця. До 70-річчя професора Юрія Макара* [Life and Work. To the 70th Anniversary of Professor Yurii Makar], in «Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових статей. Історія. Політичні науки. Міжнародні відносини», Чернівці, Рута, 2005, вип. 272, с. 13-19.

³¹ О. Добржанський, *Слово про учителя* [A Word about the Teacher], in «Питання історії України. Зб. наук. статей. На пошану проф. Василя Ботушанського», Чернівці, Зелена Буковина, 2005, т. 8, с. 22-29; О. Добржанський, В. Марчук, *Професор Василь Ботушанський – дослідник історії Буковини* [Professor Vasyl Botushanskyi – a Researcher of the History of Bukovyna], in «Галичина. Науковий і культурно-просвітний краєзнавчий часопис», Івано-Франківськ, 2015, число 27, с. 356-362; О. Добржанський, *До 80-річчя доктора історичних наук, професора В.М. Ботушанського* [To the 80th Anniversary of Doctor of Historical Sciences, Professor V.M. Botushanskyi], in «Український історичний журнал», 2016, № 1, с. 233-234; О. Добржанський, *Василь Ботушанський – український історик. Дослідник історії Буковини (До 80-річчя від дня народження)* [Vasyl Botushanskyi – a Ukrainian Historian. Researcher of the History of Bukovyna (To the 80th Birthday)], in «Питання історії України. Збірник наукових праць кафедри історії України Чернівецького нац. ун-ту ім. Ю. Федьковича», Чернівці, ЧНУ, 2016, т. 18, с. 9-10; О. Добржанський, *Життєвий і творчий шлях Ювіляра [В. Ботушанського]* [The Life and Creative Path of the Jubilee [V. Botushanskyi]], in «Часопис української історії», Київ, 2016, Спецвипуск 34, с. 170-175.

³² О. Добржанський, *Петро Брицький – визначний дослідник історії України XX ст.* [Petro Brytskyi – a Prominent Researcher of the History of Ukraine of the XX Century], in «Питання історії України. Зб. наук. праць. На пошану професора Петра Брицького», Чернівці, ЧНУ, 2011, т. 14, с. 9-10.

³³ О. Добржанський, В. Ботушанський, *Шляхом зростання і примноження (До 20-річчя відкриття кафедри історії України Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича)* [By Growth and Multiplication (To the 20th Anniversary of Department of History of Ukraine of Yurii Fedkovych Chernivtsi National University)], in «Питання історії України. Зб. наук. праць», Чернівці, Технодрук, 2010, т. 13, с. 9-12; О. Добржанський, *Наукові дослідження на кафедрі історії України Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича у 2006 – 2010 рр. (Аналітичний огляд)* [Scientific Researches at the Department of History

of Ukraine at Yurii Fedkovych Chernivtsi National University in 2006 – 2010 (Analytical Review)], Чернівці, Технодрук, 2011, т. 14, с. 257-279.

³⁴ О. Добржанський, *Еволюція суспільно-історичних стереотипів у свідомості українців та поляків на прикладі опіки над місцями національної пам'яті* [The Evolution of Socio-Historical Stereotypes in the Minds of Ukrainians and Poles Through the Example of Custody of Places of National Memory], in «Україна-Польща: історичне суспільство. Матеріали міжнародної наукової конференції 10-го травня 2017 р.», Вінниця, 2017, с. 365-370; О. Добржанський, *Європейська інтеграція крізь призму культурних та релігійних цінностей (На прикладі України)* [European Integration Through the Prism of Cultural and Religious Values (On the Example of Ukraine)], in «Державотворення і помісність церкви: історичні процеси та сучасні реалії. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (18.05.2017)», Луцьк, Вид-во Волинської православної богословської академії ЕІКОН, 2017, с. 55-61; О. Добржанський, *Базовий договір 1997 року як основа для розвитку українсько-румунських взаємин у ХХІ столітті* [1997 Basic Agreement as a Basis for the Development of Ukrainian-Romanian Relations in the XXIst Century], in «Україна-Румунія: 20 років дипломатичних зносин», Чернівці, Букрек, 2012, с. 37-43.

Reference

1. V.M. Botushanskyi, O.V. Dobrzhanskyi, Fakultet istorii, politolohii ta mizhnarodnykh vidnosyn Chernivetskoho natsionalnoho universytetu im. Yu. Fedkovycha (1940 – 2011 rr.) [Faculty of History, Political Science and International Relations of Yurii Fedkovych Chernivtsi National University (1940 – 2011)], Chernivtsi, Nashi knyhy, 2012, s. 166-170.
2. O. Dobrzhanskyi, V. Filipchuk, Ruska Rada – pershe ukrainske politychne tovarystvo na Bukovyni [Ruska Council – the First Ukrainian Political Society in Bukovyna], in «Visnyk Tsentru Bukovynoznavstva. Seriiia istorychna», Chernivtsi, ChDU, 1993, vyp. 1, s. 107-116; O. Dobrzhanskyi, Ukrainski narodovski partii na Bukovyni u 1905 – 1914 rr. [Ukrainian Peoples Parties in Bukovyna in 1905 – 1914], in «Visnyk Tsentru Bukovynoznavstva. Seriiia istorychna», Chernivtsi, 1993, vyp. 1, s. 130-143; O. Dobrzhanskyi, Realna polityka [Real Politics], in «Bukovynskii zhurnal», 1993, ch. 3-4, s. 115-136; O. Dobrzhanskyi, Kulturno-osvitnia robota ukrainskykh tovarystv na Bukovyni u II pol. XIX – na poch. XX st. [Cultural and Educational Work of Ukrainian Societies in Bukovyna in the II Half of XIX – at the Beginning of XX Century], in «Pytannia istorii novoho ta novitnoho chasu: Zb. nauk. Statei», Chernivtsi, 1994, vyp. 3, s. 25-34; V. Danylenko, O. Dobrzhanskyi, Protystoiannia [Opposition], in «Bukovynskii zhurnal», 1994, ch. 3-4, s. 108-123; O. Dobrzhanskyi, «Soiuz Sichei» na Bukovyni u 1905 – 1914 rr. [«Union of Siches» in Bukovyna in 1905 – 1914], in «Zavalska Sich» – pochatok masovoho rukhu natsionalno-patriotychnykh syl za vidrozhennia ukrainskoi derzhavnosti», Sniatyn, 1995, s. 56-65; O. Dobrzhanskyi, Ideina spriamovanist natsionalnoho rukhu ukrainsiv Bukovyny na pochatku XX st. [The Ideological Orientation of the National Movement of Bukovyna Ukrainians at the Beginning of XX Century], in «Naukovi zapysky z ukrainskoi istorii Pereiaslav-Khmelnitskoho pedahohichnoho instytutu im. H. Skovorody», Kyiv – Pereiaslav-Khmelnitskyi, 1996, vyp. 3, s. 3-8; O. Dobrzhanskyi, Ideina borotba v ukrainskomu rusi na Bukovyni (90-ti rr. XIX st.) [The Ideological Struggle in the Ukrainian Movement in Bukovyna (90-ies of XIX Century)], in «Pytannia istorii Ukrainy. Zb. nauk. statei», Chernivtsi, 1998, t. 2, s. 213-236.
3. O. Dobrzhanskyi, Stepan Smal-Stotskyi [Stepan Smal-Stotskyi], in «Bukovynskii zhurnal», 1992, № 4-5, s. 154-159; O. Dobrzhanskyi, Epistoliarna spadshchyna S. Smal-Stotskoho yak dzhherelo z istorii hromadskoho zhyttia na Bukovyni 80-kh – 90-kh rokiv XIX st. [The Epistolary Heritage of S. Smal-Stotskyi as a Source Fom the History of Public Life in Bukovyna in 1980s and 1990s Centuries], in «Z istorychnoho mynuloho Bukovyny: Zb. nauk. statei», Chernivtsi, 1996, s. 148-160.
4. V. Danylenko, O. Dobrzhanskyi, Akademik Stepan Smal-Stotskyi. Zhyttia i diialnist [Academician Stepan Smal-Stotskyi. Life and Activities], Kyiv-Chernivtsi, Instytut istorii Ukrainy NAN Ukrainy, 1996, 232 c.
5. V. Danylenko, O. Dobrzhanskyi, Akademik Stepan Smal-Stotskyi. Zhyttia i diialnist, c. 177.
6. O. Dobrzhanskyi, Stepan Smal-Stotskyi – ideoloh ukrainskoho natsionalnoho rukhu na Bukovyni [Stepan Smal-Stotskyi – an Ideologist of the Ukrainian National Movement in Bukovyna], in «Mykola Plaviuk: Ukraina – zhyttia moie, a doliu inshu vin obrav – dushi nespokii. Na poshanu Mykoly Plaviuka», Kyiv, Vyd-vo im. Oleny Telihi, 2002, t. 3, s. 213-220; O. Dobrzhanskyi, Deiaki aspekty vzaïemyn I. Franka z Smal-Stotskym [Some Aspects of I. Frankos Relationships with Smal-Stotskyi], in «Pytannia istorii Ukrainy. Zb. nauk. statei», Chernivtsi, Zelena Bukovyna, 2006, t. 9, s. 89-94; O. Dobrzhanskyi, Ivan Franko ta Stepan Smal-Stotskyi: Naukova spivpratsia ta osobysti vzaïemyny [Ivan Franko and Stepan Smal-Stotskyi: Scientific Cooperation and Personal Relationships], in «Ivan Franko i Bukovyna. Materialy mizhnarodnoi naukovoï konferentsii. Chernivtsi, 22 veresnia 2006 r.», Chernivtsi, Prut, 2006, s. 9-19; O. Dobrzhanskyi, Bukovynets Stepan Smal-Stotskyi – tvorets terminolohii ukrainskoi movy (do 150-richchia vid dnia narodzhennia) [Bukovynian Stepan Smal-Stotskyi – Creator of Ukrainian Language Terminology (to the 150th Anniversary of His Birthday)], «Ukrainoznavstvo, 2009. Kalendar-shchorichnyk», Kyiv, PPTs Kyivskoho un-tu, 2008, s. 210-215; O. Dobrzhanskyi, Ideoloh

- natsionalnykh prahnen ukrainsiv Bukovyny [Ideologist of National Aspirations of Bukovyna Ukrainians], in «Pytannia istorii Ukrainy. Zb. nauk. prats», Chernivtsi, Tekhnodruk, 2009, t. 12, s. 145-150; O. Dobrzhanskyi, Stepan Smal-Stotskyi yak polityk [Stepan Smal-Stotskyi as a Politician], in «Postat Stepana Smal-Stotskoho v natsionalno-kulturnomu zhytti Bukovyny kintsia XIX – poch. XX st. i suchasna retsenziia yoho doby. Do 150-richchia vid dnia narodzhennia vydatnoho ukrainskoho filoloha, kulturnoho i hromadskoho diiacha. 19-21 liutoho 2009 r., Chernivtsi. Tezy dopovidei», Chernivtsi, Misto, 2009, s. 11-12.
7. O. Dobrzhanskyi, Natsionalnyi ruh ukrainsiv Bukovyny druhoi polovyny XIX – pochatku XX st. [National Movement of Ukrainians in Bukovyna in the Second Half of the XIXth – the Beginning of the XXth Centuries], Chernivtsi, Zoloti lytavry, 1999, 574 s.
 8. Bukovyna v istorii Ukrainy [Bukovyna in the History of Ukraine], in «Naukovi pratsi Kamianets-Podilskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu: Istorychni nauky», Kamianets-Podilskyi, Oium, 2001, s. 459-474.
 9. O. Dobrzhanskyi, Formuvannia ukrainskoi natsionalnoi elity na Bukovyni v dr. pol. XIX – na poch. XX st. [Formation of the Ukrainian National Elite in Bukovyna in the Second Half of XIX – at the Beginning of XX Century], in «Pytannia istorii Ukrainy: Zb. nauk. prats kafedry istorii Ukrainy Chernivetskoho nats. un-tu im. Yu. Fedkovycha», Chernivtsi, Tekhnodruk, 2013, t. 16, s. 115-119.
 10. O. Dobrzhanskyi, Pochatok politychnoi kariery M. Vasyuka [The Beginning of M. Vasyuk's Political Career], in «Pytannia istorii Ukrainy. Zb. nauk. statei», Chernivtsi, Zoloti lytavry, 2000, t. 4, s. 298-306; O. Dobrzhanskyi, Politychna diialnist M. Vasyuka v 1902 – 1914 rr. [Political Activity of M. Vasyuk in 1902 – 1914], in «Pytannia istorii Ukrainy. Zb. nauk. statei. Na poshanu prof. P. Mykhailyn», Chernivtsi, Zelena Bukovyna, 2003, t. 6, s. 251-256; O. Dobrzhanskyi, Bukovynskyi providnyk ukrainskoi spravy (do 135-richchia vid dnia narodzhennia Mykoly Vasyuka) [Bukovynian Leader of the Ukrainian Cause (to 135th Anniversary of Mykola Vasyuk's Birthday)], in «Ukrainoznavstvo, 2003. Kalendar-shchorichnyk», Kyiv, Polihrafknyha, 2002, s. 197-198; O. Dobrzhanskyi, Mykola Vasyuk – politychnyi diach i diplomat [Mykola Vasyuk – Politician and Diplomat], in «Bukovynskyi zhurnal», 2001, ch. 3-4, s. 187-203.
 11. O. Dobrzhanskyi, Politychna borotba na Bukovyni naperedodni Pershoi svitovoi viiny na storinkakh ukrainskoi periodyky [Political Struggle in Bukovyna on the Eve of the World War I on the Pages of Ukrainian Periodicals], in «Bukovynskyi istoriko-etnografichnyi visnyk», Chernivtsi, Misto, 2000, s. 64-66.
 12. O. Dobrzhanskyi, «Vilnodumnyi soiuz» u Bukovynskomu landtazi 1903 – 1905 rr. [«Free-Thinking Union» in the Bukovyna Landtag in 1903 – 1905], in «Pytannia novoi ta novitnoi istorii krain Yevropy i Pivnichnoi Ameriky», Chernivtsi, 1993, vyp. II, ch. I, s. 65-76; O. Dobrzhanskyi, Bukovynska kraiova vlada i ukrainsi v druhi polovyni XIX – na pochatku XX st. [Bukovynian Regional Authorities and Ukrainians in the Second Half of the XIX – the Beginning of XX Centuries], in «Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnopolitychnykh doslidzhen NAN Ukrainy. Seriiia «Politolohiia i etnolohiia», Kyiv, 2002, s. 51-61; O. Dobrzhanskyi, Bukovyna v avstriiskii ta avstro-uhorskyi period: zahalni tendentsii rozvytku [Bukovyna in the Austrian and Austro-Hungarian Period: General Trends of Development], in «Kultury ta relihii v istorychnii Bukovyni: Retrospektyva ta perspektyva rozvytku», Cluj-Nanoca: Presa un-ră Clujeană, 2011, r. 43-53; O. Dobrzhanskyi, Zarodzhennia ta rozvytok parlamentaryzmu na Bukovyni (1848 – 1918 rr.) [The Birth and Development of Parliamentarism in Bukovyna (1848 – 1918)], in «Ukrainskyi parlamentaryzm: problemy istorii ta suchasnoi politychnoi praktyky (do 145-richchia vid dnia narodzhennia Mykhaila Hrushevskoho). Naukova konferentsiia 29 veresnia 2011 r.», Kyiv, Ukrainskyi instytut natsionalnoi pamiaty, 2012, s. 313-324; O. Dobrzhanskyi, Vid Ye. Hakmana do M. Vasyuka. Kraiovi deputaty vid Bukovyny v avstriiskii Derzhavnii radi (1861 – 1918 rr.) [From E. Hakman to M. Vasyuk. Regional Bukovynian deputies in the Austrian State Council (1861 – 1918)], in «Ukraini XX st.: kultura, ideolohiia, polityka. Zb. statei», vyp. 15, u 2-kh ch., ch. 1, Kyiv, Instytut istorii Ukrainy NAN Ukrainy, 2009, s. 57-66; O. Dobrzhanskyi, Ukrainski deputaty vid Bukovyny u vyshchykh predstavnytskykh orhanakh vlady Avstrii (Avstro-Uhorshchyny) v 1848 – 1918 rokakh [Ukrainian Deputies From Bukovyna to the Highest Representative Bodies of Power of Austria (Austria-Hungary) in 1848 – 1918], in «Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist», vyp. 21: Scripta manet. Yuvileinyi zbirnyk na poshanu Bohdana Yakymovycha, Lviv, 2012, s. 300-307; O. Dobrzhanskyi, Systema orhaniv vlady Bukovyny u skladi Avstriiskoi (Avstro-Uhorsko) monarkhii [The System of Authorities of Bukovyna Within the Austrian (Austro-Hungarian) Monarchy], in «Istoriia rozvytku orhaniv vlady na terytorii Chernivetskoi oblasti: monohrafiia», Chernivtsi, Bukrek, 2014, s. 189-243; O. Dobrzhanskyi, Khotynshchyna pid vladoiu Osmanskoi ta Rosiiskii imperii v 1713 – 1918 rr. [Khotyn Region Under the Rule of the Ottoman and Russian Empires in 1713 – 1918], in «Istoriia rozvytku orhaniv vlady na terytorii Chernivetskoi oblasti», Chernivtsi, Bukrek, 2014, s. 336-349.
 13. O. Dobrzhanskyi, Do pytannia pro oblik chyselnosti ukrainskoho i rumunskoho naselennia Bukovyny (1775 – 1918 rr.) [To the Issue of Accounting of the Ukrainian and Romanian Population of Bukovyna (1775 – 1918)], in «Pytannia istorii Ukrainy: Zb. nauk. statei», Chernivtsi, 1997, vyp. 1, s. 65-77; O. Dobrzhanskyi, Natsionalni vidnosyny na Bukovyni (60-ti rr. XIX – pochatok XX st.) [National Relations in Bukovyna (60s of XIX – Beginning of XX Century)], in «II mizhnarodnyi naukovi konhres ukrainskykh istorykiv. Ukrainska istorychni nauka na suchasnomu etapi rozvytku. Kamianets-Podilskyi, 17-18 veresnia 2003», Kamianets-Podilskyi, Kyiv, Niu-York,

- Ostroh, Vyd-vo Na UOA, 2007, t. 3, s. 137-140; O. Dobrzhanskyi, Natsionalni tovarystva – konsoliduiucha syla ukrainskoho rukhu na Bukovyni druhoi polovyny XIX – pochatku XX st. [National Societies – Consolidating Power of the Ukrainian Movement in Bukovyna in the Second Half of the XIXth – the Beginning of XXth Centuries], in «VII Bukovynska mizhnarodna istoriko-kraieznachna konferentsiia, prysviachena 140-richchiu zasnuvannia pershoho ukrainskoho kulturno-osvitnoho tovarystva na Bukovyni «Ruska besida». Chernivtsi, 27-28 lystopada 2009 r. Tezy», Chernivtsi, ChNU, 2009, s. 29-31; O. Dobrzhanskyi, S. Dobrzhanskyi, «Ruska besida» – arena rumunsko-ukrainskoho protystoiannia ta sproby nalahodzhennia dialohu v druhi polovyny 90-kh rr. XIX st. [«The Ruska Besida» – an Arena of Romanian-Ukrainian Confrontation and Attempts to Establish Dialogue in the Second Half of the 90s XIX Centuries], «Pytannia istorii Ukrainy: Zb. nauk. prats kafedry istorii Ukrainy Chernivetskoho nats. un-tu im. Yu. Fedkovycha», Chernivtsi, 2012, t. 15, s. 87-91; O. Dobrzhanskyi, Chyselnist ukrainskoho i rumunskoho naselennia Bukovyny za statystykoiu XIX – pochatku XX st. [Number of Ukrainian and Romanian Population of Bukovyna According to Statistics of XIX – Beginning of XX Century], in «Ukrainskyi istorychnyi zhurnal», 1998, № 6, s. 37-46.
14. O. Dobrzhanskyi, Rosiiske konsulstvo u Chernivtsiakh i ukrainskyi natsionalnyi rukh na Bukovyni u druhi polovyny XIX – na pochatku XX st. [The Russian Consulate in Chernivtsi and the Ukrainian National Movement in Bukovyna in the Second Half of the XIXth – the Beginning of the XXth Centuries], in «Pytannia istorii Ukrainy: Zb. nauk. statei», Chernivtsi, Zoloti lytavry, 2002, t. 5, s. 130-137; O. Dobrzhanskyi, Zakhidnoukrainski zemli v zovnishnopolitychnykh planakh panslavistskykh orhanizatsii Rosii na pochatku XX st. [Ukrainian Western Lands in Foreign Policy Plans of Pan-Slavic Organizations of Russia at the Beginning of XX Century], in «Ukraina-Yevropa-Svit: istoriko-politychni ta humanitarni aspekty rozvytku: Mizhnarodnyi zbirnyk naukovykh prats. Seriia: Istorii, mizhnarodni vidnosyny», Ternopil, Vyd-vo TNTU im. V. Hnatiuka, 2011, vyp. 5, u 2 ch, ch. 2, s. 76-81.
 15. H. Skoreiko, Naselennia Bukovyny za avstriiskymy uriadovymy perepysamy druhoi polovyny XIX – poch. XX st.: istoriko-demografichni narys [Population of Bukovyna According to the Austrian Government Censuses of the Second Half of XIX – Beginning of XX Century: Historical and Demographic Essay], Chernivtsi, Prut, 2002, c. 303, 305.
 16. O. Dobrzhanskyi, Evreyskiye obshchestva na Bukovine vo vtoroy polovine XIX – pervoy polovine XX v. [Jewish Societies in Bukovyna in the Second Half of the XIXth – the First Half of the XXth Century], in «Desyataya ezhegodnaya mezhdunarodnaya konferentsiya po iudaike. Sektsiya: Regionalnyye issledovaniya. Istoriiya evreyskikh obshchin. Tezisy», Moskva, 2003, s. 5; O. Dobrzhanskyi, M. Kushnir, M. Nykyrsa, Yevreiske naselennia ta rozvytok yevreiskoho natsionalnoho rukhu na Bukovyni v ostannii chverti XVIII – na poch. XX st.: Zb. dok. i materialiv [The Jewish Population and the Development of the Jewish National Movement in Bukovyna at the Last Quarter of XVIII – the Beginning of XX Century: Coll. of Dock. and Materials], Chernivtsi, Nashi knyhy, 2007, 464 s.; O. Dobrzhanskyi, M. Nykyrsa, Shche ody dokumet pro vyselennia etnichnykh hrup z Bukovyny [Another Document on the Eviction of Ethnic Groups from Bukovyna], in «Pytannia istorii Ukrainy. Zb. nauk. statei», Chernivtsi, Zelena Bukovyna, 2006, t. 9, s. 233-234.
 17. O. Dobrzhanskyi, Suspilno-politychne zhyttia Khotynshchyny v XIX – na pochatku XX st. [The Socio-Political Life of Khotyn Region in the XIXth – at the Beginning of XXth Centuries], in «Khotynu – 1000 rokiv. Materialy Mizhnarodnoi naukovo konferentsii, prysviacheno 1000-littiu Khotyna», Chernivtsi, Prut, 2000, s. 83-88; O. Dobrzhanskyi, Problemy doslidzhennia istorii Khotynskoho povstannia 1919 r. [Problems of Research of the History of Khotyn Uprising in 1919], in «Pytannia istorii Ukrainy: Zb. nauk. statei», Chernivtsi, Zoloti lytavry, 1999, t. 3, s. 384-390; O. Dobrzhanskyi, Khotynske povstannia. Problemy doslidzhennia [Khotyn Uprising. Research Problems], in «Chetvertyi mizhnarodnyi konhres ukrainistiv. Odesa, 26-29 serpnia 1999. Dopovidi ta povidomlennia. Istorii. Ch. 2: XX stolittia», Odesa-Kyiv-Lviv, 1999, s. 299; O. Dobrzhanskyi, V. Botushanskyi, Yevropeiski etnosy i formuvannia natsionalnoho skladu naselennia Khotynshchyny [European Ethnic Groups and Formation of National Composition of Khotyn Region Population], in «Rol natsii i narodiv u formuvanni istoriko-kulturnoi spadshchyny Khotynshchyny. Materialy mizhnarodnoi naukovo konferentsii», Chernivtsi, Prut, 2003, s. 47-52.
 18. O. Dobrzhanskyi, Yu. Makar, O. Masan, Khotynshchyna. Istorychni narys [Khotyn Region. Historical Essay], Chernivtsi, Molodyi bukovynets, 2002, 464 s.
 19. P. Brytskyi, O. Dobrzhanskyi, Bukovyntsi na diplomatychnii sluzhbi UNR ta ZUNR [Bukovinians at the Diplomatic Service of UPR WUPR], Chernivtsi, Zoloti lytavry, 2001, 241 s.; P. Brytskyi, O. Dobrzhanskyi, Ye. Yuriichuk, Bukovyntsi u borotbi za ukrainsku derzhavnist [Bukovinians in the Struggle for Ukrainian Statehood], Chernivtsi, Zoloti lytavry, 2007, 483 s.; O. Dobrzhanskyi, Lystopad 1918 r. na Bukovyni. Shche raz pro vtracheni mozhlyvosti [November 1918 in Bukovyna. Once Again about Lost Opportunities], in «Pytannia istorii Ukrainy: Zb. nauk. prats», Chernivtsi, Tekhnodruk, 2008, t. 11, s. 64-71; O. Dobrzhanskyi, Rozval Avstro-Uhorshchyny i problema derzhavnoi prynalezhnosti ukrainsiv Bukovyny [The Collapse of Austria-Hungary and the Problem of Nationality of Ukrainians of Bukovyna], in «Persha svitova viina ta problemy derzhavotvorennia u Tsentralno-Skhidnii Yevropi (do 90-richchia zakinchennia Pershoi svitovoi viiny). Materialy mizhnarodnoi konferentsii (Chernivtsi, 28-29 zhovtnia, 2008), Chernivtsi, ChNU, 2009, s. 187-189; O. Dobrzhanskyi, Sobornytski

- prahnnennia ukrainsiv Bukovyny voseny 1918 r. [The Unity Aspirations of Ukrainians of Bukovyna in the Autumn of 1918], in «Ukrainskyi istorychnyi zhurnal», 2009, № 1, s. 28-38; O. Dobrzhanskyi, Sobornytski prahnnennia ukrainsiv Bukovyny voseny 1918 r. [The Unity Aspirations of Ukrainians of Bukovyna in the Autumn of 1918], in «Sobornist yak chynnyk ukrainskoho derzhavotvorennia (Do 90-richchia Aktu Zluku). Vseukrainska naukova konferentsiia. Kyiv, 21 sichnia 2009 r.», Kyiv, 2009, s. 33-53; Pokuttia: istoryko-etnografichni narys [Pokuttia: Historical and Ethnographic Essay], Lviv, Manuskrýpt, 2010, 455 s.; O. Dobrzhanskyi, Bukovynska skladova Zakhidnoukraiynskoi Narodnoi Respubliky [Bukovynian Constituent of the Western Ukrainian Peoples Republic], in «Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu: Zb. nauk. prats. Istorii. Polityka. Mizhnarodni vidnosyny», Chernivtsi, ChNU, 2014, Vyp. 702-703, s. 41-46; O. Dobrzhanskyi, Deiaki aspekty povsiakdennoho zhyttia ukrainsiv Bukovyny v umovakh Pershoi svitovoi viiny [Some Aspects of Everyday Life of Bukovyna Ukrainians in the World War I], in «Pytannia istorii Ukrainy: Zb. nauk. prats kafedry istorii Ukrainy Chernivetskoho nats. un-tu im. Yu. Fedkovycha», Chernivtsi, Tekhnodruk, 2014, t. 17, s. 167-172; ZUNR. 1918 – 1923. Iliustrovana istoriia [WUPR. 1918 – 1923. Illustrated History], Lviv-Ivano-Frankivsk, Manuskrýpt, 2008, 524 c.; O. Dobrzhanskyi, Ukrainka vlada na Bukovyni v 1918 r.: stanovlennia, funktsionuvannia, prychyny porazky [The Ukrainian Authorities in Bukovyna in 1918: Formation, Functioning, Causes of Defeat], «Naukovi pratsi istorychnoho fakultetu Zaporizkoho derzhavnogo universytetu», Zaporizhzhia, Prosvita, 2008, vyp. XXIV, s. 157-165; O. Dobrzhanskyi, Ukrainskoye natsionalnoye dvizheniye v Bukovine v roky Pervoy mirovoy voyny [Ukrainian National Movement in Bukovyna During the World War I], in «Narody Gabsburgskoy monarkhii v 1914 – 1920 gg.: ot natsionalnykh dvizheniy k sozdaniyu natsionalnykh gosudarstv», Moskva, Kvadriga, 2012, t. 1, s. 267-280; O. Dobrzhanskyi, Storichnyi yuvilei Ukrainskoi revoliutsii i ukrainskoi vlady na Bukovyni [Centenary of the Ukrainian Revolution and the Ukrainian Authorities in Bukovyna], in «XI Bukovynska mizhnarodna istoryko-kraieznavcha konferentsiia, prysviachena 100-richchiu Ukrainskoi natsionalnoi revoliutsii. Tezy dopovidei. Chernivtsi, 20-21 zhovtnia 2017 r.», Chernivtsi, Tekhnodruk, 2017, s. 8-10.
20. O. Dobrzhanskyi, V. Saryk, Bazhaiemo do Ukrainy! Zmahannia za ukrainsku derzhavnist na Bukovyni u spohadakh ocheyvidtsiv (1914 – 1921 rr.) [We Wish to Ukraine! Competition for the Ukrainian Statehood in Bukovyna in the Recollections of Eyewitnesses (1914 - 1921)], Odesa, Maiak, 2008, 1168 s.; O. Dobrzhanskyi, V. Saryk, Zmahannia za ukrainsku derzhavnist na Bukovyni (1914 – 1921 rr.). Dokumenty i materialy [Competition for the Ukrainian Statehood in Bukovyna (1914 – 1921). Documents and Materials], Chernivtsi, Chernivetska oblasna drukarnia, 2009, 512 s.
21. Bukovyna: istorychnyi narys [Bukovyna: a Historical Essay], Chernivtsi, Zelena Bukovyna, 1998, s. 69-74; 166-198; Chernivtsi: Istorii i suchasnist (Iuvileine vydannia do 600-richchia pershoi pysemnoi zghadky pro misto) [Chernivtsi: History and Modernity (Jubilee Edition of the 600th Anniversary of the First Written Mention of the City)], Chernivtsi, Zelena Bukovyna, 2009, c. 155-162.
22. O. Dobrzhanskyi, Suchasna istoriia ukrainskoho natsionalnoho rukhu na zakhidnoukraiynskykh zemliakh druhoi polovyny XIX – pochatku XX st. [The Modern History of the Ukrainian National Movement in the Western Lands of the Second Half of the XIXth – the Beginning of XXth Centuries], in «Naukovi pratsi Kamianets-Podilskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu: istorychni nauky», Kamianets-Podilskyi, Oium, 2001, s. 352-356; O. Dobrzhanskyi, Bukovynoznavchi doslidzhennia v Ukraini 1991 – 2000 [Bukovynoscience Studies in Ukraine 1991 – 2000], in «Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu im. T. Shevchenka», Kyiv, VPTs «Kyivskyi universytet», 2002, vyp. 63. Serii istoriia, s. 18-19; O. Dobrzhanskyi, Istorii Ukrainy kintsia XVII – poch. XX st. na storinkakh «Ukrainskoho istoryka» [History of Ukraine at the End of XVII – the Beginning of XX Century on the Pages of «Ukrainian Historian»], in «Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu. Zb. nauk. prats. – Vyp. 173-174. Istorii. Politychni nauky. Mizhnarodni vidnosyny», Chernivtsi, Ruta, 2003, s. 30-39; O. Dobrzhanskyi, Ukrainka istoriografiia kintsia XX – pochatku XXI st. pro mizhetnichni vzaiemyny na Bukovyni [Ukrainian Historiography of the End of XX – the Beginning of XXI Centuries about Interethnic Relations in Bukovyna], in «Bukowina traducje i wspolczoność», Pila-Czerniowce-Suczawa, 2006, s. 103-113; O. Dobrzhanskyi, Naukovi doslidzhennia na fakulteti istorii, politolohii ta mizhnarodnykh vidnosyn Chernivetskoho natsionalnoho universytetu [Scientific Researches at the Faculty of History, Political Science and International Relations of Chernivtsi National University], in «Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu. Istorii. Politychni nauky. Mizhnarodni vidnosyny», Chernivtsi, Ruta, 2008, vyp. 376-377, s. 26-30; O. Dobrzhanskyi, Bukovyna ta Khotynshchyna v istorychnykh doslidzhenniakh za 20 rokiv nezalezhnosti Ukrainy [Bukovyna and Khotyn Region in Historical Researches Over 20 years of Ukraines Independence], in «Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu. Istorii. Politychni nauky. Mizhnarodni vidnosyny. Zb. nauk. prats», Chernivtsi, Chernivetskyi nats. un-t, 2011, vyp. 583-584, s. 85-90.
23. Podvyzhyk ukrainskoi istorychnoi dumky [An Ascent of Ukrainian Historical Thought], Chernivtsi, Zoloti lytavy, 1999, c. 51-58.
24. O. Dobrzhanskyi, Oleksandr Ohlobyn pro kontsepsiui istorii Ukrainy kintsia XVIII – pochatku XX st. [Olexandr Oglobyn About the Concept of History of Ukraine of the End of XVIII – the Beginning of XX Centuries],

- in «Naukovi zapysky Universytetu «Ostrozka Akademiia»: Istorychni nauky», Ostroh, Universytet «Ostrozka Akademiia», 2000, s. 316-322.
25. O. Dobrzhanskyi, Pivnichnoserednovichna istoriia Ukrainy u doslidzhenniakh Myrona Korduby [The Northern Medieval History of Ukraine in Myron Kordubas Studies], in «Serednovichna Yevropa: pohliad z kintsia XX st. Materialy mizhnarodnoi naukovoï konferentsii / Chernivetskyi derzhavnyi universytet im Yu. Fedkovycha. Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha» Chernivtsi, Zoloti lytavry, 2000, s. 177-180.
 26. O. Dobrzhanskyi, Yurii Fedkovych i pochatky ukrainskoho natsionalnoho vidrodzhennia na Bukovyni [Yurii Fedkovych and the Beginnings of Ukrainian National Revival in Bukovyna], in «Materialy II Mizhnarodnoho naukovoho seminaru «Kaindlivski chytannia» 28-29 travnia 2005 r.», Chernivtsi, Prut, 2005, s. 30-35.
 27. O. Dobrzhanskyi, Omelian Popovych yak polityk (Do 150-richchia vid dnia narodzhennia) [Omelian Popovych as a Politician (To the 150th Birthday)], in «Na perekhrestiakh svitovoi nauky. Materialy III mizhnarodnoi naukovoï konferentsii «Vikno v Yevropeisku nauku, prysviachena 140-richchiiu vid dnia narodzhennia Raimunda Fridrikha Kaindliia, 20-21 travnia 2006 r., m. Chernivtsi», Chernivtsi, Prut, 2006, s. 203-206.
 28. O. Dobrzhanskyi, Vasyl Simovych i rozvytok studentskoho rukhu na Bukovyni na pochatku XX st. [Vasyl Simovych and the Development of the Student Movement in Bukovyna at the Beginning of XX Century], in «Poklykannia sluzhyty nautsi i liudiam. Nauk. zb. na poshanu profesora Heorhiia Kozholianka», Chernivtsi, Nashi knyhy, 2008, s. 119-124.
 29. V. Botushanskyi, O. Dobrzhanskyi, Yu. Makar, Pavlo Mykhailyna – doslidnyk heroichnoi doby istorii Ukrainy [Pavlo Mykhailyna – a Researcher of the Heroic Era of the History of Ukraine], in «Pytannia istorii Ukrainy. Zb. nauk. statei. Na poshanu profesora pavla Mykhailyny», Chernivtsi, Zelena Bukovyna, 2003, t. 6, s. 11-18.
 30. O. Dobrzhanskyi, T. Marusyk, V. Strutynskyi, Zhyttia i pratsia. Do 70-richchia profesora Yuriiia Makara [Life and Work. To the 70th Anniversary of Professor Yurii Makar], in «Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu: Zbirnyk naukovykh statei. Istoriiia. Politychni nauky. Mizhnarodni vidnosyny», Chernivtsi, Ruta, 2005, vyp. 272, s. 13-19.
 31. O. Dobrzhanskyi, Slovo pro uchytelia [A Word about the Teacher], in «Pytannia istorii Ukrainy. Zb. nauk. statei. Na poshanu prof. Vasyliia Botushanskoho», Chernivtsi, Zelena Bukovyna, 2005, t. 8, s. 22-29; O. Dobrzhanskyi, V. Marchuk, Profesor Vasyl Botushanskyi – doslidnyk istorii Bukovyny [Professor Vasyl Botushanskyi – a Researcher of the History of Bukovyna], in «Halychyna. Naukovyi i kulturno-prosvitnyi kraieznachnyi chasopys», Ivano-Frankivsk, 2015, chyslo 27, s. 356-362; O. Dobrzhanskyi, Do 80-richchia doktora istorychnykh nauk, profesora V.M. Botushanskoho [To the 80th Anniversary of Doctor of Historical Sciences, Professor V.M. Botushanskyi], in «Ukrainskyi istorychnyi zhurnal», 2016, № 1, s. 233-234; O. Dobrzhanskyi, Vasyl Botushanskyi – ukrainskyi istoryk. Doslidnyk istorii Bukovyny (Do 80-richchia vid dnia narodzhennia) [Vasyl Botushanskyi – a Ukrainian Historian. Researcher of the History of Bukovyna (To the 80th Birthday)], in «Pytannia istorii Ukrainy. Zbirnyk naukovykh prats kafedry istorii Ukrainy Chernivetskoho nats. un-tu im. Yu. Fedkovycha», Chernivtsi, ChNU, 2016, t. 18, s. 9-10; O. Dobrzhanskyi, Zhyttievyi i tvorchyi shliakh Yuviliara [V. Botushanskoho] [The Life and Creative Path of the Jubilee [V. Botushanskyi]], in «Chasopys ukrainskoi istorii», Kyiv, 2016, Spetsvypusk 34, s. 170-175.
 32. O. Dobrzhanskyi, Petro Brytskyi – vyznachnyi doslidnyk istorii Ukrainy XX st. [Petro Brytskyi – a Prominent Researcher of the History of Ukraine of the XX Century], in «Pytannia istorii Ukrainy: Zb. nauk. prats. Na poshanu profesora Petra Brytskoho», Chernivtsi, ChNU, 2011, t. 14, s. 9-10.
 33. O. Dobrzhanskyi, V. Botushanskyi, Shliakhom zrostantia i prymnozhennia (Do 20-richchia vidkryttia kafedry istorii Ukrainy Chernivetskoho natsionalnoho universytetu imeni Yuriiia Fedkovycha [By Ggrowth and Multiplication (To the 20th Anniversary of Department of History of Ukraine of Yurii Fedkovych Chernivtsi National University)], in «Pytannia istorii Ukrainy: Zb. nauk. prats», Chernivtsi, Tekhnodruk, 2010, t. 13, s. 9-12; O. Dobrzhanskyi, Naukovi doslidzhennia na kafedri istorii Ukrainy Chernivetskoho natsionalnoho universytetu imeni Yuriiia Fedkovycha u 2006 – 2010 rr. (Analitychnyi ohliad) [Scientific Researches at the Department of History of Ukraine at Yurii Fedkovych Chernivtsi National University in 2006 – 2010 (Analytical Review)], Chernivtsi, Tekhnodruk, 2011, t. 14, s. 257-279.
 34. O. Dobrzhanskyi, Evoliutsiia suspilno-istorychnykh stereotypiv u svidomosti ukraintiv ta poliakiv na prykladi opiky nad mistsiamy natsionalnoi pamiaty [The Evolution of Socio-Historical Stereotypes in the Minds of Ukrainians and Poles Through the Example of Custody of Places of National Memory], in «Ukraina-Polshcha: istorychne suspilstvo. Materialy mizhnarodnoi naukovoï konferentsii 10-ho travnia 2017 r.», Vinnytsia, 2017, s. 365-370; O. Dobrzhanskyi, Yevropeiska intehtatsiia kriz pryzmu kulturnykh ta relihiinykh tsinnosti (Na prykladi Ukrainy) [European Integration Through the Prism of Cultural and Religious Values (On the Example of Ukraine)], in «Derzhavotvorennia i pomisnist tserkvy: istorychni protsesy ta suchasni realii. Materialy mizhnarodnoi nauko-vo-praktychnoi konferentsii (18.05.2017)», Luts'k, Vyd-vo Volynskoi pravoslavnoi bohoslovskoi akademii EIKON, 2017, s. 55-61; O. Dobrzhanskyi, Bazovyi dohovir 1997 roku yak osnova dlia rozvytku ukrainsko-rumunskykh vzaiemyn u XXI stolittia [1997 Basic Agreement as a Basis for the Development of Ukrainian-Romanian Relations in the XXIst Century], in «Ukraina-Rumuniia: 20 rokiv dyplomatychnykh znosyn», Chernivtsi, Bukrek, 2012, s. 37-43.